



El tràfic al cine

Javier Matesanz

Fa la impressió que el fenomen Banderas ha fet perdre una mica l'equilibri de la perspectiva real a l'espectador espanyol. Les heroïcitats del malagueny, que cada vegada tendeix més al dòlar i menys al cine, no passen de ser una anèdota, de vegades rosa d'altres groga, per la indústria nacional, que no se beneficiarà ni poc ni gens de tan rutilant carrera. I molt menys en l'haver de mèrits cinematogràfics, millora de continguts, imaginació temàtica, etc. Un conte que es pot aplicar a la reconquesta recentment obrada per Aitana Sánchez-Gijón o a l'efímer i mediocre capítol hollywoodià de Victoria Abril, que al cap i a la fi no repercutiran en promoció del cine espanyol, sinó en el particular esdevenidor professional de l'artista en qüestió, en el millor dels casos.

Per això, la lectura que ens hauria de preocupar (amb moderació) es troba en el revers de la moneda. En aquesta obertura de fronteres que ha possibilitat un tràfic de doble sentit que, gairebé d'amagat, i sense que hagi aixecat tanta polseguera, s'ha prodigat amb major intensitat en el seu flux d'entrada que no de sortida. D'aquesta forma, mentre abastim orgullosos, a pesar de la raquítica aportació, a altres indústries exteriors (Carmen Maura i Miguel Bosé, fins i tot Juanjo Puigcorbé, han fet cosetes a França); molts actors estrangers, de cada vegada més, passen a tot el llarg i ample d'Espanya amb els nostres millors personatges tatuats a la pell. Exemples n'hi ha a potades: Peter Coyote (*Kika*, d'Almodóvar), Terence Stamp (*Beltenebros*, de Pilar Miró), Sharon Stone (*Sangre y arena*, d'Elorrieta), María de Medeiros (*Huevos de oro*, de Bigas Luna), Hugh Grant (*Remando al viento*, de Gonzalo Suárez), Jeff Goldblum (*El sueño del mono loco*, de Trueba), George Corraface (*La pasión turca*, d'Aranda) o Jorge Perugorria (*Dile a Laura que la quiero*, de Suárez). Això per no comentar que, a efectes de producció, per exemple, *1492. La conquista del paraíso* (de Ridley Scott amb Gerard Depardieu i Sigourney Weaver) és espanyola. Un acudid a efectes reals, vaja.

Però tampoc és qüestió de dramatitzar, o pecar de xovinistes i rebutjar per sistema tot allò extern que fins i tot pogués enriquir els nostres productes. Com en tot, el terme mitjà sol ser el més templat i, a més, l'idoni en molts de casos. El que passa és que convé no cegar-se i no veure déus *desperados* on no n'hi ha ni invasions bàrbares on no toca, perquè el cine, mentre no es dicti el contrari és un art universal, i cohabitar segueix sent un impuls molt enriquidor. Alegrem-nos, doncs, d'aquest tràfic de dos directors com a cooperació ben entesa i no llancem les campanes al vol per una bandera a Hollywood ni ens hem de sentir vexats per un Colón amb accent francès. En tot cas, cerquem el costat bo: Espanya sembla ser que ja és un puntet amb nom propi i en negreta en el mapa mundi cinematogràfic. Menys dona una pedra.



Secundàries de primera



Pau Rosselló

Sempre m'han semblat el millor del cinema espanyol. Malgrat això, com a col·lectiu, les nostres actrius secundàries, característiques o de repartiment, han patit sempre una infravaloració excessiva, i per descomptat incomprensible, no només pel públic en general o pels mitjans de comunicació —aquests sempre més atents als mites amb poder de convocatòria, i a l'oripell i *glamour* del *star system*—, sinó fins i tot per la indústria mateixa.

Tanmateix, el 95 ha estat un any magnífic per les nostres actrius secundàries, amb mitja dotzena d'interpretacions antològiques. És impossible pronosticar, a hores d'ara, quina aconseguirà el Goya. Haver de triar entre la Terele Pávez d'*El día de la bestia*, la Pilar Bardem de *Nadie hablará de nosotras cuando hayamos muerto*, o les antagoniques Chus Lampreave i Rossy de Palma de *La flor de mi secreto*, em sembla una tasca gairebé perversa. Fins i tot un secundari quasi sempre relegat, en sexistes espectacles «revisterils», a papers estereotipats o carents d'entitat, Tomás Zori, ha causat sensació encarnant l'al·lucinada àvia d'*El palomo cojo*, un títol que, per altra banda, només mereix ser recordat per la labor de les seves actrius (Asunción Balaguer, María Barranco, María Massip, Carmen Maura). Una altra actriu, habitualment desaproveitada en personatges i pel·lícules per davall dels seus mèrits i capacitat, Josele Román, ha reprès la seva activitat professional després de ser fixada per Tele 5, cadena que li ha confiat un paper minúscul, però amb continuïtat, a la sèrie *Los ladrones van a la oficina*.

La nota tràgica de l'any, la va posar la desaparició de Gracita Morales, un altre exemple d'actriu atrapada pel seu personatge. Còmica confortablement encasellada, el seu rostre, i sobretot la seva veu, evocaven tota una època del cinema espanyol. Com Laly Soldevila, Julia Caba Alba, Lola Gaos, Irene Gutiérrez Caba, i tantes actrius ja desaparegudes, Gracita no sols va caracteritzar de manera patent i incontrovertible les pel·lícules en què va intervenir, sinó que en nombroses ocasions va arribar a salvar-les de la insignificància més absoluta, a justificar-ne la visió i a immortalitzar-les.

Per tot això i per elles, quen em demanin què és el que més m'agrada del cinema espanyol, continuaré responnent el mateix: les actrius secundàries.